Posamezna številka stane 1 krono. Poštnina v državi SHS pavšalirana.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 40 K, pol leta 20 K, za četrt leta 10 K, izven Jugoslavije 30 K. Naročnina se pošlje na upravništvo „Slovenskega Gospodarja" v Mariboru, Koroška cesta št. 5. List se dopošilja do odpovedi. Naročnina se plačuje naprej. —:— Telefon štev. 220. —:—

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Udje „Katol. tiskovnega društva" dobivajo list brez posebne naročnine. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravništvo sprejema naročnine, inserate in reklamacije. Cene inseratom po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprte reklamacije so poštnine proste. —:— Telefon št. 220. —:—

20. štev. Maribor, dne 19. maja 1921. 55. letnik.

Srečen in zadovoljiv izid občinskih volitev.

Ko smo šli v volilni boj za naše občine, nismo nikdar mislili, da bi naša stranka mogla doseči tako sijajen uspeh. Številke govorijo! Zadnje dni sicer skušajo demokratski uradniki na okrajnih glavarstvih število naših odbornikov zmanjšati enostavno na tale način, da naše somišljenike pripišejo h kaki drugi nam nasprotni stranki. A to jim ne bo prav nič pomagalo. Mi smo zmagali nad vsemi strankami. — Dobili smo zadnje dni številke, ki se še v posameznih občinah spremenijo nam v dobro. Po najnovejših podatkih, ki smo jih dobili deloma iz uradnih virov, deloma od naših zaupnikov, je skupni izid po okrajih sledeč:

Sodni okraj Maribor, odbornikov 1040, SLS 617, to je 60%, vse nasprotne stranke 423, to je 40%.

Sodni okraj Slov. Bistrica: odbornikov 496, SLS 411, to je 82,86 %, vse nasprotne stranke 85, to je 17.14%.

Sodni okraj Sv. Lenart: odbornikov 472, SLS 393, to je 83.28%, vse nasprotne stranke 79, to je 16.72%

Sodni okraj Rogatec: odbornikov 244, SLS 129, to je 52.87%, vse nasprotne stranke 115, to je 47.13%.

Sodni okraj Kozje: odbornikov 398, SLS 217, to je 54,50%, vse nasprotne stranke 181, to je 45.50%.

Sodni okraj Gornjigrad: odbornikov 182, SLS 99, to je 54.40%, vse nasprotne stranke 83, to je 45.6%

Sodni okraj Marenberg: odbornikov 186, SLS 97, to je 52%, vse nasprotne stranke 89, to je 48%.

Sodni okraj Ormož: odbornikov 486, SLS 388, to je 79.83%, vse nasprotne 98, to je 20.17%.

Sodni okraj Ptuj: odbornikov je 958, SLS 661, to je 69%, vse nasprotne stranke 297, to je 31%.

Sodni okraj Konjice: odbornikov 434, SLS 321, to je 74%, vse nasprotne stranke 113, to je 26%.

Sodni okraj Ljutomer: odbornikov 356, SLS 264, to je 74.34%, vse nasprotne stranke 92, to je 25.66%.

Sodni okraj Gornja Radgona: odbornikov 348, SLS 208, to je 60%, vse nasprotne stranke 140, to je 40%.

Sodni okraj Šoštanj: odbornikov 176, SLS 100, to je 56.81%, vse nasprotne stranke 76, to je 43.19%.

Sodni okraj Vransko: odbornikov: 148, SLS 65, to je 43.92%, vse nasprotne stranke 83, to je 56.08%.

Sodni okraj Slovenjgradec odbornikov: 234, SLS 153, to je 65.38 %, vse nasprotne stranke 81, to je 34.62%.

Sodni okraj Celje: odbornikov 444. SLS 192, to je 43.47%, vse nasprotne stranke 252, to je 56.53%.

Sodni okraj Brežice: odbornikov 270, SLS 51, to je 18.88%, vse nasprotne stranke 219, to je 81.12%.

Sodni okraj Šmarje pri Jelšah odbornikov 206, SLS 113, to je 54,89 %, vse nasprotne stranke 93, to je 45.11%.

Sodni okraj Sevnica: odbornikov 184, SLS 107, to je 57.87%, vse nasprotne stranke 77, to je 32.13%.

Sodni okraj Laško: odbornikov 196, SLS 113, to je 62.24%, vse nasprotne stranke 83, to je 37.76%.

Skupno število odbornikov (razen mest Maribor, Celje in Ptuj) na Slov. Štajerskem je 7458. Od teh imamo SLS 4693 zanesljivih, to je 63% vseh odborrikov. Vse nasprotne stranke: socijalni demokratje, narodni socijalisti, komunisti, samostojni, demokrati ter razne gospodarske, združene in krajevne stranke (med katerimi je veliko število naših) imajo skupno 2759, to je 37%. Povdarjamo pa, da so te številke večinoma „uradne." Ker so uradniki in žandarji umetno spremenili mnogo naših najboljših somišljenikov-odbornikov v nasprotnike, bo število naših mandatov po končni natančni statistiki izkazalo gotovo nad 5000.

Slava zavednim našim zaupnikem in volilcem!

Kako nas „osrečujejo" demokrati in samostojni na polju šolstva?

Ako se ozremo okrog po naši slovenski deželi, vidimo, da so skoro v vsaki naši župniji največja ter najlepša poslopja ravno šolska. Ta ljudsko šolska poslopja na kmetih je zgradil pod staro Avstrijo naš davkoplačevalec in imel radi tega tudi pravico potom krajevnega šolskega sveta vsaj posvetovalno soodločevati pri nastavljenju učiteljskih moči in tudi nadzirati poduk, kaj in kako poučuje učitelj otroke v od vaških davkoplačevalcev zgrajeni ter vzdrževani šoli. Ljudske šole po deželi je torej do danes zidalo, vzdrževalo in deloma tudi nadziralo našo kmetsko ljudstvo po naših zato od njega izvoljenih zastopnikih. Sedaj pa je naenkrat padlo v glavo beograjski demokratsko samostojni vladi, da se morajo ljudske šole podržaviti. Izginejo tudi krajevni šolski sveti, na katerih mesto stopijo nekaki krajevni šolski odbori, ki pa ne bodo imeli niti najmanjšega vpliva pri nastavljenju učiteljskih učnih moči. Solstvo se bo pri nas po novi naredbi najzagrizenejšega liberalnega prosvetnega ministra Pribičevića po celi naši kraljevini zenačilo in podržavilo, to se pravi, da bomo mi Slovenci, ki imamo že itak najlepša in najboljša šolska poslopja, tako tudi pri zenačenju in podržavljenju ljudskih šol pomagali z davki graditi po Srbiji, Macedoniji in Crnogori, kjer sploh niso poznali doslej ljudskih šol na kmetih.

Ta sad zenačenja in podržavljenja ljudskih šol nam je prinesel centralizem, kajti pri slovenski avtonomiji bi si mi Slovenci prav izlahka vzdrževali naše lepe ljudske šole sami. Sedaj bomo pa pri centralističnem podržavljenju ljudskih šol potom davkov plačevali za naše in celo no jugoslovansko šolstvo tudi za kraje, kjer še šol doslej niti videli niso. Pri vsem tem podržavljenju šol in vzdrževanju iz kmetskih žepov pa ne bo imel kmet nič najmanjše besedice soodločbe pri nastavljenju učiteljstva in učitelj bo odslej lahko v šoli učil kaj in kako bo hotel ne oziraje se na želje in zahteve naših krščanskih slovenskih staršev.

Ta nova šolska naredba o podržavljenju ali ropu kmetskih šolskih pravic je sad centralizma in so pri njej sodelovali naš demokrat dr. Kukovec in samostojni pravdar za kmetsko pravo (prav, krivico) Pucelj.

Citateljem našega lista je še gotovo v živem spominu naša borba proti sokolizaciji naših kmetskih šol. Ker smo se tozadevno mi Slovenci tako krepko postavili v bran, se ni upal po naših ljudskih šolah prosvetni minister Pribičević upeljati sokolske vzgoje. Da pa vendar dosežejo brezverni demokrati namen in cilj sokolske vzgoje, nas je demokratsko-samostojna beograjska vlada onesrečila z novo šolsko naredbo, ki pravi, da se bo do po ljudskih šolah prirejala prosvetna in gospodarska predavanja, katera bo vodil in nadzíral edinole učitelj. Kedo je ta učitelj? Pri nas Slovencih žalibog tudi na kmetih človek, ki najmanj obiskuje cerkev, ki verskih dolžnosti sploh ne ali slabo izpolnjuje, ki najbolj zabavlja čez vero in duhovščino, ki je demokrat in Sokol z dušo in telesom. Kaka do bodo potem predavanja pod nadzorstvom brezplačno. Znano pa je, da je pri nacega ravnokar omenjenega učiteljstva, si pač lahko mislimo. Ta naredba o predavanju po ljudskih šolah pod nadzorstvom liberalnega učiteljstva ni nič druzega, nego javnosti nekoliko prikrita sokolizacija ljudskega šolstva. Kar niso dosegli demokratje pod očitnim imenom sokolizacije ljudsko šolske vzgoje, to bodo sedaj potem brezverskih-sokolskih predavanj pod slepilom, da so ta predavanja na učiteljevo odgovornost prosvetne ter gospodarske vsebine. To je zopet nova šolska naredba, s katero so naše krščansko kmetsko ljudstvo v Sloveniji onesrečili demokrati in samostojni iz Beograda.

Doslej je po se staroavstrijski navadi izvršil na deželi popisovanje ljudskošolskih novincev šolski vodja brezplačno. Znano pa je, da je pri nas v Jugoslaviji danes malokedo plačan tako dobro kot učitelj. V demokratsko-samostojnem smislu preosnovani višji šolski svet v Ljubljani pa je sedaj izdal naredbo, potom katere bo dobival šolski vodja iz zaklada krajevnega šolskega sveta posebno nagrado za popis šolskih novincev in sicer od vsacega otroka po dva dinarja. Po tej naredbi bo izvršil šolski vodja šolsko popisovanje od hiše do hiše in bo zato poleg mesečne dobre plače še posebej plačan iz zaklada krajevnega šolskega sveta, kateri se napolnjuje in vzdržuje na račun kmetskih davkoplačevalcev.

Zopet eno novo davčno veselje za našega že itak do onemoglosti preobdacenega kmeta.

To so torej na kratko omenjene tri nove šolske naredbe ki bodo najbolj v živo občutno zadele našega slovenskega kmeta in kmete so naložili kmetskemu ljudstvu on, ki so se šli borit v Beograd za kmetsko pravo in razbremenitev — samostojni, ki se potegujejo na vso moč za centralistično ustavo.

Podržavljenje ljudskih šol sokolizacija in plačevanje popisovanja šolskih novincev je sad 28. novembra minulega leta, ko je naš kmet veriel in zaupal zastopstvo svojih pravic in koristi kmetskim izdajicam in koritarjem samostojnim.

Jasna beseda o nepoštenosti „Samostojne" in njenega vodstva.

Pri seštevanju glasov za volitve v konstituanto se je pri mariborski komisiji napravila napaka, ki je jasno razvidna iz številk in je tudi uradno dognana. Po poštenem računu je izvoljen naš osmi kandidat g. Skoberne in ne g. Kirbiš iz St. Janža. Ko se je to ugotovilo, so našli izgovor, da so krivično in napačno razglasitev volil-

Zaklad na otoku.

Iz angleškega preveden Paulus.

(Dalje.)

„Kaj? — Bežati? — Zajci!" je zavpil Pater. „Dirk je bil osel in strašljivec od nekdaj! Ne menite se zanj! Ti ljudje morajo biti čisto blizu! — Ne morejo biti daleč! Kar pod vašimi rokami so! Iščite jih! — Iščite jih! Pseta! O, vrag vzemi mojo dušo! — O, da bi imel oči!"

Starčeve besede so očividno naredile vtis na njegove pomagače, ker dva izmed njih sta res začela stikati krog hiše, pa zelo malomarno, se mi je zdelo, in vsak trenutek pripravljena na beg, če bi se pokazala nevarnost. Drugi pa so ostali na cesti, nevedoč, kaj bi storili.

„Tisočaki vam ležijo tu-le za grmovjem", jih je nahrulil, „in vi postojate in cincate po cesti! Bogati boste kakor knezi, ako najdete tele ljudi. Pravim vam, da so tukaj kje blizu in vi še pomišljate! Nobeden si ni upal pred Bila, edini jaz — ubogi in slepi človek! In meni naj uide sreča zavoljo vas! Jaz naj ostanem zaničevan postopač in berač in naj prosjačim za kapljico ruma, ko bi se lahko vozil z bogato kočijo! Ce bi imeli le toliko poguma, kakor červ v noki, bi jih hitro prijeli —"

„Ne jezi se, Peter", je eden zagodel, „saj smo našli njegove zlate!"

„Morebiti pa, da so skrili tisto torbo Flintovo", je drugi rekel. „Vzemi zlate, Peter, in ne vihraj tukaj po cesti!"

Res se je slepec vedno bolj razburjal pri teh očitkih. Nazadnje ga je premagala strast in jeza, začel je kar na slepo klestiti po njih in njegova palica je krepko priletela na enega ter drugega.

Pa niso mu ostali ničesar dolžni. Krepko so mu odgovarjali, se umikali palici in mu jo skušali izviti iz rok.

Pretep je rešil naju. Nihče se ni več zmenil za pobegle „gostilničarje", in ko so se še ruvali in suvali po cesti, so zatopotala izza vaških gričev konjska kopita. Obenem je počil nekje na griču strel.

To je bilo menda zanje znamenje skrajne nevarnosti, kajti rokovnjači so se namah razpršili na vse strani, eni proti obali, drugi proti gričem, in v manj kot pol minuti ni bilo nobenega več na cesti.

Le sleni Peter je ostal. Zapustili so ga bodisi, da so nanj pozabili v svojem divjem strahu, bodisi ker so se hoteli maščevati za njegove psovke in udarce. Ves zmešan je stopical gor-indol in klical tovariše. Nazadnje je ubral čisto napačno smer, stekel mimo mene čez most proti vasi in vedno kričal:

„Dirk! Črni Pes! John*! — saj vendar ne bodete zapustili starega in slepega Petra — prijatelji — nikar me ne zapustite!" —

V tem se je topot konj naglo približal in štirje jezdeci so se prikazali vrh griča v jasni mesečini in skokoma hiteli navzdol.

Slepec je opazil svojo pomoto, — kriknil je, skočil na rob ceste in se zavalil v jarek. Pa hitro je bil zopet na nogah, nanovo se je zagnal po cesti, popolnoma zmešan, in je prišel tu prvemu konju naravnost pod kopita.

Jezdec se mu je še skušal izogniti, pa zastonj — konj ga je sunil ob tla, strašno je zavpil stari slepi rokovnjač, kopita so ga poteptala, malo se je še dvignil, pa je spet padel in se ni ganil več.

Planil sem na noge in zaklical jez decem. Ustavili so se nedaleč od mosta, ko so zapazili nesrečo.

Spoznal sem, kdo so bili. Eden, najzadnji, je bil lant iz naše vasi, ki je šel po dr. Livesey-a, drugi trije pa so bili vojaki bližnje stražne posadke. Njen poveljnik je namreč tudi izvedel o sumljivi jadrnici, ki se je tod skrivala, in je prišel na poizvedovanje. Potoma jih je srečal vaški sel, ko je jezdil po zdravnika, in jih je hitro pripeljal nam v pomoč. Rešil nama je življenje.

Peter je bil mrtev. Mater smo popeljali v vas. Mrzla voda in dišave so jo hitro spet zbudile k zavesti. Strah jej ni mnogo škodoval, le venomer je obžalovala, da kapitanov dolg še ni bil v redu plačan.

Stražni poveljnik je s svojo četo hitel poiskat sumljivo barko.

Toda pot po skalnatem obrežju je bila strma in težavna, morali so stopiti s konjev ter jih voditi za seboj in le počasi in oprezno so se smeli bližati zalivu, da jih ne bi kje razbojniki napadli iz zasede.

(Dalje prihodnjič.)

* Izgovori: Džoun.